

In dit nummer :

Terugblik

> Celloconcours Servais 2009

Etalage

> José Maria Sert. *La rencontre de l'extravagance et de la démesure*

> De oorsprong van de Leopoldsorde

Onbekend portret van Servais ontdekt

Snelnieuws

Concertagenda

Terugblik

Celloconcours Servais 2009

De Fransman Francis Mourey, de Georgische Ketevan Roinishvili en de Belg Romain Dhainaut wonnen het Internationaal Celloconcours Servais 2009. Dat vond plaats van 16 tot 18 april 2009 in Halle en Gent. Het concours was een organisatie van Rotary Club Gent en de vzw Servais. De wedstrijd stond open voor talentvolle jonge cellisten op masterniveau die studeren of gestudeerd hebben in de Benelux. De jury bestond uit Marcel Lequeux en Mircea Calin uit België, Gregor Horsch en Roger Regter uit Nederland, Kerstin Feltz uit Oostenrijk en Seeli Toivio uit Finland, stuk voor stuk musici van formaat.

De eerste ronde vond plaats in de Servaisacademie in Halle op 16 en 17 april. Elke kandidaat speelde een werk van de Halse cellist François Servais, een deel uit een van de celloconcerto's van Joseph Haydn en vrij te kiezen werk uit het romantische of hedendaagse repertoire. De eerste ronde werd druk bijgewoond en viel erg in de smaak. Voor een bijzonder extraatje zorgde cellist Philippe Van de Velde: hij toonde zijn kopie uit 1882 van de 'Servais Strad', de stradivariuscello van Servais die nu in Washington bewaard wordt. Tijdens de beraadslaging van de jury op vrijdagavond kreeg het publiek bovendien de kans om de permanente Servaistentoonstelling te bezoeken in het museum. Dan volgde de proclamatie: Romain Dhainaut, Agnieszka Kolodziej, Francis Mourey en Ketevan Roinishvili mochten naar de finale. Een receptie – verzorgd door De Wijngeuzen en Rotary Club Halle – sloot de eerste ronde af.

Tijdens de finale in het Conservatorium van Gent op 18 april speelde elke kandidaat verplicht de bekende Rococovariaties van Tsjaikovski en twee vrij te kiezen werken.

De eerste prijs ("Prijs Rotary Club Gent & Symfonieorkest Vlaanderen") ter waarde van 2500 euro ging naar Francis Mourey. Hij mag twee maal als solist optreden met het Symfonieorkest Vlaanderen in de Rococovariaties van Tsjaikovski in september 2009. De Servaisprijs bekroont de beste uitvoering van een werk van Servais en werd aangebo-

den door de vzw Servais en Rotary Club Utrecht. Hoewel de muziek van Servais de naam heeft aartsmoelijk te zijn, hebben de meeste kandidaten het tot een goed einde gebracht.

Ketevan Roinishvili naast de buste van Servais

De jury besliste unaniem dat de Servaisprijs toekwam aan Ketevan Roinishvili voor haar uitvoering van Servais' opus 13, *Fantaisie sur deux Airs Russes*. Ze bracht het werk quasi foutloos, met het grootste gemak, zeer doorleefd en met présence. Zij krijgt een concert aangeboden in Halle en in Utrecht in het najaar van 2009, en ook tijdens het Europees ESTA-Congres in Brugge in mei 2010, telkens met werk van Servais.

De derde prijs ("Prijs RC Tercoigne"), ter waarde van 1000 euro, ging naar Romain Dhainaut.

Francis Mourey, Ketevan Roinishvili en Romain Dhainaut

De drie winnaars traden op tijdens het galaconcert op zondagavond. Er waren ook twee intermezzo's van de Frans-Canadese pianist Jean Dubé, die drie van de kandidaten heeft begeleid.

Met dit concours kregen een aantal beloftevolle cellisten de kans zich met elkaar te meten. Het concours heeft getoond dat er veel jong talent huist in Europa. De composities van de Halse cellist Servais zijn in goede handen.

Zie ook www.servais-vzw.org voor twee fotoreportages.

Bezoek aan de Servaiscollectie : Peter François met Kerstin Feltz, Roger Regter en Seeli Toivio

Etalage

José Maria Sert. *La rencontre de l'extravagance et de la démesure*

De derde echtgenoot van Servais' kleindochter Misia was de Spaanse kunstschilder José Maria Sert (1876-1945). Sert heeft ooit gezegd "Je ne veux pas peindre un tableau pour une pièce mais faire d'une pièce un tableau !" en dat typeert een groot deel van zijn werk. Hij stond immers bekend om zijn uitzonderlijke vaardigheid grote oppervlakken te beschilderen. Jo Frémontier begint haar boek met een levensbeschrijving van Sert, waarin Misia vanzelfsprekend regelmatig ter sprake komt. Een volgend hoofdstuk is gewijd aan Serts 'levenswerk', de muurschilderingen in de kathedraal van Vic in de provincie Barcelona. Die opdracht vloeiende voort uit Serts vraag aan bisschop Torras y Bages : "Votre Excellence aurait-elle dans son diocèse une église aux murs nus (les plus grands possibles) ?" Waarop Sert de kathedraal van Vic toegewezen kreeg, een te beschilderen oppervlak van meer dan duizend vierkante meter... De eerste versie ging grotendeels verloren in een brand in 1936, zodat Sert tot zijn overlijden in 1945 aan de kathedraal bleef werken.

Het boek toont verder nog een aantal uitzonderlijke opdrachten van Sert, zoals het landhuis van Sir Philip Sassoon (Londen), het kasteel van Robert de Rothschild (Chantilly), de woning van Maurice en Andrée de Wendel (Parijs), de residentie van Joshua Cosden (Florida), het Waldorf Astoria Hotel (New York), het gebouw van de Verenigde Naties (Genève), en het Rockefeller Center (New York). Telkens geeft de auteur behalve een gedetailleerde beschrijving van de werken ook een uitgebreide

geschiedenis over hoe ze ontstaan zijn en wat er nadien mee gebeurd is. Het boek is bovendien ook rijkelijk geïllustreerd. Een buitengewoon werk over een buitengewoon kunstenaar.

Het boek belicht ook kort Serts activiteiten als fotograaf en kunstverzamelaar. Die laatste bedrijvigheid was enkele weken geleden bijzonder actueel : op de veiling van de kunstcollectie van Yves Saint Laurent en Pierre Bergé werden twee beeldjes geveild die nog hebben toebehoord aan Sert. De veiling van die twee beeldjes lokte een controversie uit omdat ze in 1860 door de Fransen meegenomen waren uit het Zomerpaleis van de Keizer van China. De waarde zal er ook wel wat mee te maken hebben : de beeldjes werden elk geveild voor een bedrag van 15,7 miljoen euro... De hoogste bieder was een Chinees in dienst van de Chinese Overheid, die weigert te betalen. De betwisting haalde het wereldnieuws.

Jo Frémontier, José Maria Sert. *La rencontre de l'extravagance et de la démesure*. Parijs, Les Éditions de l'Amateur, 2008, ISBN : 978-2-85917-488-0 (192 p.).

De oorsprong van de Leopoldsorde

Naar aanleiding van de 175ste verjaardag van de Leopoldsorde wijdde Eric Tripnaux een lijvig boek aan de ontstaansgeschiedenis van de Orde. Het boek leert dat de toekenning van de Leopoldsorde in de eerste jaren van het koningschap van Leopold I nog niet zo gestroomlijnd verliep als dat nu het geval is. Er waren diverse ontwerpen van de eretekens in omloop en het was niet altijd duidelijk wie de hand had in de beslissing. Er werden ook minder eretekens uitgereikt dan nadien. Tussen 1832 en 1840 waren er 1466 toekenningen. Een van de eerste 'Ridders in de Leopoldsorde' was François Servais : hij kreeg de orde al op 18 april 1835 (zie Peter François, 'Adrien François Servais, solocellist van Koning Leopold I', in Museum Dynasticum, jg. 20, nr. 1, 2008, p. 3-12). Tripnaux' boek maakt het mogelijk om die toekenning beter te plaatsen.

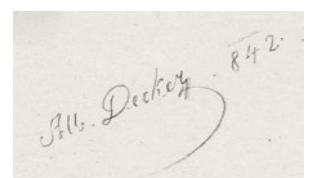
Eric Tripnaux, *L'origine de l'ordre de Léopold. De oorsprong van de Leopoldsorde*. Elsene, De Vereniging van de Leopoldsorde vzw, 2008, ISBN 978-9-0812772-1-1 (258 p.)

Onbekend portret van Servais ontdekt

Peter François

Toen Servais leefde, stond de fotografie nog in haar kinderschoenen, en je moest al een beroemdheid zijn om op een andere wijze geportretteerd te worden. De ontdekking van een afbeelding van Servais is dus telkens een evenement.

Recent dook er een onbekend portret op in New York. Het gaat om een lithografie met een tekening door Albert Decker. Deze kunstenaar werd op 18 juni 1817 geboren in Colmar in Frankrijk. Als kind kwam hij met zijn vader Johann Stephan Decker – eveneens kunstenaar – en broers Georg en Gabriel in Wenen terecht. Hij kreeg les van zijn vader en stelde in 1839 een eerste keer tentoon. In 1844 werd hij acteur in het Theater an der Wien, hoewel hij bleef tekenen en schilderen. Albert Decker stierf in Wenen op 7 juli 1871. Het portret dateert uit 1842. In dat jaar was Servais inderdaad op bezoek in Wenen. Hij kwam rond 22 januari 1842 aan en bleef tot 22 april. Servais gaf er minstens twaalf publieke concerten. Half maart maakte hij een uitstap naar Brno in Tsjechië voor drie optredens.

Tijdens Servais' verblijf werd er nog een lithografie op de markt gebracht, met een tekening van Josef Kriehuber. Die litho was al beschikbaar vanaf 14 maart, weten we dankzij advertenties in de *Wiener Zeitung*. Wat opvalt bij dat portret is Servais' weelderige hardos, zoals die ook op eerdere afbeeldingen voorkomt. Bij Albert Decker echter heeft Servais geen snor en minder haargroei. Er is één logische verklaring mogelijk: kort na het poseren voor Kriehuber bracht Servais klaarblijkelijk een bezoek aan een Weense 'barbier'.

Het pas ontdekte portret van François Servais door Albert Decker, Wenen, 1842 - © vzw Servais

Het exemplaar van de lithografie van Albert Decker dat nu aan het licht kwam, behoorde lange tijd tot de collectie van de Londense instrumentenbouwers en -verkopers W. E. Hill and Sons, die – toeval of niet – twee maal de 'Servais Strad' onder handen hebben genomen. De verzameling kwam later terecht bij het gereputeerde antiquariaat Wurlitzer-Bruck in New York. De vzw Servais kon het portret kopen voor de Halse Servaiscollectie. Het is opmerkelijk dat er in de hele wereld geen tweede exemplaar bekend is en dat het portret al die tijd nergens afgebeeld is geweest. De lithografie van Kriehuber daarentegen is veel bekender: er zijn minstens vijf exemplaren bewaard en er zijn er ongetwijfeld nog meer; dat portret is sinds de jaren 1960 ook regelmatig afgebeeld.

Totnogtoe doken drieëndertig verschillende afbeeldingen van Servais op: twee schilderijen, twee gravures, negen tekeningen/aquarellen, acht lithografieën en twaalf foto's. Wie vindt de vierendertigste afbeelding?

Het overbekende portret van François Servais door Josef Kriehuber, Wenen, 1842 - © ZWB Museum Halle

[3176] Ankündigung Nr. 1402. [2]

Im Verlage der f. f. Hof- u. priv. Kunst- und Musikalienhandlung
 des Tobias Haslinger
in Wien, Anfangs des Kohlmarkts Nr. 281, Hauptansicht auf dem Graben,
ist neu erschienen und zu haben:
Das wohlgetroffene Porträt
des ersten Violoncellisten und Solospieler Sr. Majestät des Königs von Belgien,
F. Servais.
Nach der Natur gezeichnet von **Jos. Kriehuber.**
Preis auf schönem Basler Velinpapier 1 fl. — kr. 6. W.
— » Chinesischem Papier 1 fl. 30 kr. 6. W.

Advertentie voor de lithografie van Kriehuber in de Wiener Zeitung van 14 maart 1842

Bronnen:

- 'Decker, Albert', in Ulrich Thieme, *Allgemeines Lexikon der Bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart*, Leipzig, Verlag von E.A. Seemann, 1913, deel 8, p. 520
- 'Decker, Albert', in Saur, *Allgemeines Künstler-Lexikon. Die Bildenden Künstler aller Zeiten und Völker*, München/Leipzig, K.G. Saur, 2000, deel 5, p. 122-123
- 'Decker, Albert', in Emmanuel Bénézit, *Dictionary of Artists*, Paris, Gründ, 2006, deel 4, p. 550
- W. Henry Hill, Arthur F. Hill & Alfred E. Hill, *Antonio Stradivari. His Life & Works (1644-1737)*, New York, Dover Publications, 1962² (1902¹)
- Peter François, *Ah! Le métier de donneur de concerts! Adrien François Servais (1807-1866) als rondreizend cellovirtuoos*, Halle, vzw Servais, 2007, p. 67-71
- Marianne Wurlitzer, juli 2008.

Snelnieuws

- » Op 25 mei 2009 speelde celliste **Seeli Toivio** in Helsinki Servais' Concerto en la mineur samen met het CELEB Orchestra. De uitvoering kreeg veel bijval. Meer hierover in de volgende nieuwsbrief.
- » Het nieuws dat Maurice Ravel in een groot deel van zijn oeuvre zou verwijzen naar **Misia Sert** (zie Nieuwsbrief maart 2009) bereikte eind maart de wereldpers. Directe oorzaak was een interview op de BBC met musicoloog David Lamaze, auteur van het boek "Le Cœur de l'Horloge".
- » De Belgische violist **Lorenzo Gatto** haalde de finale van de Koningin Elisabethwedstrijd en werd bovendien tweede. Wat weinigen weten, is dat Lorenzo twee jaar vioolles heeft gevolgd in de Servaisacademie in Halle. In het schooljaar 1996-1997 zat hij in het vierde jaar van de lagere graad. Op het eindexamen haalde hij toen 98 procent. Het jaar daarop volgde hij het eerste jaar van de Hogere graad – daarbij drie jaar Middelbare graad overslaand. Op het eindexamen speelde hij het eerste deel uit het vierde vioolconcerto van Henri Vieuxtemps en het eerste deel uit het vijfde vioolconcerto van Mozart. Hij haalde dit keer 'slechts' 97 procent. Kort nadien trok Lorenzo – toen nog geen twaalf jaar – naar het Conservatorium van Brussel om les te volgen bij Véronique Bogaerts, in 1980 zelf finaliste van de Koningin Elisabethwedstrijd.
- » Op 16 mei overleed in Halle **Theo Vekeman**. Als voorzitter van vzw Toerisme Halle en ondervoorzitter van het Zuidwestbrabants Museum heeft hij zich vele jaren ingezet voor het Halse toeristische en culturele leven. Hij was eveneens stichtend lid en werkend lid van de vzw Servais.

Concertagenda

Servais vzw

Vrijdag 20 november 2009 – Servaisconcert 8

Ketevan Roinishvili (cello) & Jean Dubé (piano)

Werk van Servais : nog te bepalen

Halle, Raadzaal Nieuw Stadhuis, 20 uur

www.servais-vzw.org

Andere organisatoren

Woensdag 1 juli 2009

Seeli Toivio (cello) & Lily-Marlene Puusepp (harp)

Werk van Servais : *Fantaisie pour le Violoncelle*, opus 1

Helsinki, Aino Ackté's House

www.seelitoivio.com

Zondag 19 juli 2009

Eric-Maria Couturier (cello) & Lyonel Schmit (viool)

Werk van Servais & Ghys : *Variations brillantes et concertantes sur God Save the King*

Le Beausset (Frankrijk), Eglise, 18.30 uur

Zaterdag 8 augustus 2009 – Menuhin Festival Gstaad

Sol Gabetta (cello) & Dejan Lazic (piano)

Werken van Mendelssohn, Liszt, Servais, Chopin,

Piazzolla e.a.

Gstaad (Zwitserland), Kirche Saanen, 20 uur

www.menuhinfestivalgstaad.com

11 tot 18 augustus 2009

Seeli Toivio (cello) & Lily-Marlene Puusepp (harp)

Werk van Servais : *Fantaisie pour le Violoncelle*, opus 1

- 11 augustus : Pudasjärvi (Finland), Pudasjärvi Church
- 12 augustus : Kuusamo (Finland), Kuusamo Church
- 13 augustus : Salla (Finland)
- 14 augustus : Posio (Finland), Posio Church
- 16 augustus : Kuhmo (Finland), Kuhmo Church
- 17 augustus : Suomussalmi (Finland), Suomussalmi Church
- 18 augustus : Jyväskylä (Finland), Jyväskylä Church

www.seelitoivio.com en www.harppu.fi

4 en 6 september 2009 – Rococo

Francis Mourey (cello) & Symfonieorkest Vlaanderen

Francis Mourey, winnaar van het Internationaal Celloconcours Servais 2009, brengt samen met het Symfonieorkest Vlaanderen de Rococovariaties van Tsjajkovski. Ook op het programma : de *Klassieke Symfonie* van Sergei Prokofiev, *Quatro Danzas del Ballet* van Alberto Ginastera en *Polovtsiaanse Dansen* van Alexander Borodin.

- 4 september : Concertgebouw Brugge, 20 uur
- 6 september : De Singel, Antwerpen, 15 uur

www.symfonieorkest.be

21 tot 27 september 2009 – The Egersund Youth Chamber Music Festival

Cello-masterclass met Gavriel Lipkind

<http://www.eycmf.no>

25 oktober tot 24 november 2009

Seeli Toivio (cello) & Lily-Marlene Puusepp (harp)

Werk van Servais : *Fantaisie pour le Violoncelle*, opus 1

- 25 oktober : Kittilä (Finland), Särestöniemi Museum
- 28 oktober : Sodankylä (Finland), Sodankylä Hall
- 29 oktober : Kajaani (Finland), Kouta Concert Hall
- 1 november : Kemijärvi (Finland), Kemijärvi Music Center
- 5 november : Nurmes (Finland), Hannikainen Concert Hall
- 8 november : Lieksa (Finland), Lieksa Church
- 9 november : Riihimäki (Finland), Riihimäki Music School
- 12 november : Forssa (Finland), Forssa Church
- 24 november : Espoo (Finland), Tapiola Concert Hall

www.seelitoivio.com en www.harppu.fi

Treedt u zelf op met een werk van Servais of heeft u weet van een uitvoering? Laat het ons weten!

Meest recente info : www.servais-vzw.org

